Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Meerjarig departementaal informatieplan (2023-2026)



Meerjarig departementaal informatieplan (2023-2026)

Inhoud

1 Inleiding 5

2 Prioriteiten Beleidsprogramma IenW 6
- 2.1 Basis op orde 6
- 2.2 Toekomstbestendigheid 7
- 2.3 Ambities waarmaken 7

3 Inzet IenW op digitalisering en informatievoorziening 8
- 3.1 Nationaal toegangspunt mobiliteitsdata (NTM) 9
- 3.2 Grondstoffen Informatiesysteem (GRIS) 9
- 3.3 Programma Digitalisering Noordzee 9
- 3.4 Digitale Infrastructuur Logistiek (DIL) 9
- 3.5 DMI-ecosysteem 10
- 3.6 Cyberweerbaarheid 10
- 3.7 Citizen science (meten door burgers) 11
- 3.8 Ontwikkelplan Assetmanagement IenW 11
- 3.9 European Rail Traffic Management System (ERTMS) 11
- 3.10 Digitalisering stelsel Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-stelsel) 11
- 3.11 Early Warning Centre (EWC) 11
- 3.12 Modernisering Waarneeminfrastructuur (MWI) KNMI 12
- 3.13 Transparantie en inzicht 12
- 3.14 I-vakmanschap 12
- 3.15 iTEC based Centre Automation System 12

4 I-Strategie IenW 2022-2025 13
- 4.1 Prioritaire doelstellingen I-Strategie 13
- 4.2 Relatie met de I-strategie Rijk 14

5 Financiële aspecten 15
- 5.1 Control vanuit het CIO-stelsel 15
- 5.2 Financieel overzicht 15



1 Inleiding

Maatschappelijke opgaven als uitgangspunt

Het meerjarig informatieplan 2023-2026 (informatieplan) beschrijft de maatschappelijke opgaven en digitaliserings- en ICT-prioriteiten van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Het informatieplan stimuleert kennisdeling binnen en buiten het ministerie. Ook draagt het bij aan de informatievoorziening aan de Tweede Kamer.

Binnen de (kwaliteits)kaders

In het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 (Besluit) staat dat het informatieplan een strategische visie bevat over de digitalisering in het primaire proces. Deze visie legt een koppeling aan de meerjarige I-strategie van de CIO Rijk.[1] Naast het Besluit is het Kwaliteitskader meerjarige departementale informatieplannen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) toegepast. Dit informatieplan is de eerste actualisatie van het meerjarige informatieplan (2022-2025) van vorig jaar. Tot slot is voor dit informatieplan het Beleidsprogramma van IenW leidend.

I-Strategie als fundament

Voor de I-Strategie van IenW zijn de maatschappelijke opgaven bepalend voor de richting van de departementale informatievoorziening. Digitalisering en informatievoorziening zijn van grote invloed op het fysieke domein van wegen, water en leefomgeving. Ook de digitalisering binnen het ministerie, de taken bij beleid, uitvoering, inspectie en kennisontwikkeling, heeft de aandacht.

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk (Prioriteiten Beleidsprogramma IenW) benoemt de maatschappelijke opgaven en beleidsprioriteiten van IenW voor deze kabinetsperiode. Het hoofdstuk 'Inzet IenW op digitalisering en informatievoorziening' geeft inzicht in een aantal digitale prioriteiten over informatievoorziening en digitalisering bij IenW. Ook legt het een koppeling met de thema's uit de meerjarige I-strategie van het Rijk. Het hoofdstuk 'I-strategie IenW 2022-2025' bespreekt de I-Strategie van IenW en de drie prioritaire informatiedoelstellingen, onlosmakelijk verbonden met prioriteiten bij beleid, uitvoering, inspectie en bedrijfsvoering. Het laatste hoofdstuk gaat over de financiële aspecten en bespreekt die in relatie tot de informatievoorziening en digitalisering.

[1] *Kamerstukken II* 2020/21, 26 643, nr. 739.

2 Prioriteiten Beleidsprogramma IenW

Het ministerie van IenW werkt aan een veilig, bereikbaar en leefbaar Nederland door krachtige verbindingen over de weg, spoor, het water en door de lucht. Voor de leefomgeving beschermt IenW tegen wateroverlast en zorgt het voor de kwaliteit van lucht, water en bodem. Mobiliteit moet daarbij duurzaam, betaalbaar en toegankelijk zijn. Een gezonde leefomgeving verlangt schone lucht, schone bodem, schone rivieren en een schone zee. Tot slot waarschuwt IenW tijdig voor extreem weer en informeert over klimaatverandering. Met als doel een klimaatneutraal, duurzaam, fossielvrij en circulair Nederland. Dit vraagt om een intensieve samenwerking bij beleid, uitvoering en inspectie. Het Beleidsprogramma van IenW is uitgewerkt hoe IenW de prioriteiten en afspraken uit het coalitieakkoord uitvoert.

Bij de realisatie hiervan is digitalisering onmisbaar. Om het beleidsprogramma uit te voeren ontwikkelt en beheert IenW software; analyseert het data en beheert IenW de vitale infrastructuur. Het gaat om de juiste informatie, op het juiste moment, op de juiste plek. Wetten, kaders en standaarden zijn hiervoor bij IenW onmisbaar.

In het Beleidsprogramma van IenW staan drie beleidsprioriteiten die hieronder één voor één besproken worden.

2.1 Basis op orde

In de jaren ’50 en ’60 is veel van onze huidige weg- en waterinfrastructuur aangelegd. Het verkeer in Nederland gebruikt deze infrastructuur steeds intensiever. Ook stellen cyberveiligheid, duurzaamheid en klimaat hieraan nieuwe eisen. De Nederlandse infrastructuur heeft tot slot achterstanden in het onderhoud. Om het kwaliteitsniveau te halen dat wij nu stellen aan een bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland is extra inspanning nodig om de Nederlandse infrastructuur in stand te houden. Dat vereist langdurige programmering van onderhoud en beheer, waarbij IenW de achterstanden in gaat lopen. Vanuit het coalitieakkoord is er extra geld voor de Rijksinfrastructuur, dat budget loopt op naar €1,125 miljard per 2026.

De extra inspanning om dit kwaliteitsniveau te halen uit zich onder meer in het aanpakken van de objecten (assets) in die verouderende infrastructuur. Data en informatie over de bestaande infrastructuur moeten daarvoor duurzaam beschikbaar en toegankelijk zijn. Met de beschikbare middelen kan deze extra inspanning niet in een keer geleverd worden. Er worden dus prioriteiten gesteld.[2] IenW zet wel de eerste stappen zetten op het gebied van klimaatadaptatie, duurzaamheid en cybersecurity.

[2] *Kamerstukken II* 2022/23 29 385, nr. 119.

2.2 Toekomstbestendigheid

IenW wil Nederland bereikbaar, duurzaam en veilig maken voor toekomstige generaties, op de kort en lange termijn. Het mobiliteitssysteem voor personen en goederen vervult hierin een centrale rol. In het coalitieakkoord is onder meer opgenomen dat IenW investeert in de verbetering en uitbreiding van de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets, auto en water en '*hubs*' ontwikkelt waar reizigers eenvoudig kunnen overstappen naar een (deel)auto, (deel) fiets, trein of metro via multimodaal reisadvies op maat.

Toekomstbestendigheid gaat echter veel verder. Het gaat ook om luchtvaartbeleid en om duurzame mobiliteit. Klimaatadaptatie is een noodzaak. Het coalitieakkoord geeft daarover aan dat water en bodem bepalend moeten zijn bij ruimtelijke planvorming. We moeten de (klimaat) problemen niet afwentelen op andere gebieden, naar de toekomst of van privaat naar publiek.

Tot slot zijn een gezonde en veilige leefomgeving en een circulaire economie prioriteit. IenW werkt aan een leefomgeving met schone lucht, een schone bodem, schone rivieren en een schone zee. Het voorkomen en beperken van vervuiling, hinder van geluid en trillingen en het contact met schadelijke stoffen is essentieel voor de gezondheid van mens en milieu.

2.3 Ambities waarmaken

Het geld dat het demissionaire kabinet voor de ambities van IenW beschikbaar stelt, wil IenW zo doelmatig mogelijk inzetten. De ambities om nieuwe woningen te bouwen zijn groot, een goede ontsluiting van (nieuwe) woonwijken via weg of openbaar vervoer is essentieel. Concreet betekent dit een aantal nieuwe spoorlijnen, betalen naar gebruik voor voertuigen en het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Daarnaast voert IenW, samen met de waterbeheerders, de Kaderrichtlijn Water uit om de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater in stand te houden, en bijvoorbeeld waterverontreiniging terug te dringen.

De ambities van dit kabinet raken het IenW-beleid (woningbouw, stikstof en klimaat). De IenW-ambities op *smart mobility*, duurzame verstedelijking waterveiligheid, circulaire economie en de logistieke keten kunnen niet zonder digitalisering. Het slim inzetten en delen van data en informatie kan bijvoorbeeld mobiliteitsstromen goed geleiden en verkeersveiligheid vergroten. Datagedreven milieubeleid helpt daarnaast bij het voorkomen van geluidhinder; veiligheid en een schone lucht. IenW kan dit niet zonder zijn partners en een goede *cybersecurity*. De dreiging vanuit de omgeving neemt toe op zowel de eigen organisatie als de vitale sectoren.



3 Inzet IenW op digitalisering en informatievoorziening

Het beleidsprogramma benadrukt dat informatievoorziening en digitalisering belangrijk zijn voor de realisatie van de IenW-ambities. Digitalisering levert risico's op voor water en bodem, de leefbaarheid en de mobiliteit, maar ook kansen zoals die met *artificial intelligence*.

Risico's voor leefbaarheid en mobiliteit

Zonder data en digitalisering kan IenW onvoldoende voor een leefbare, veilige en gezonde leefomgeving zorgen. Ook kan het dan minder de waterveiligheid, -kwaliteit en -beschikbaarheid garanderen. Verder loopt het mobiliteitssysteem vast, vanwege het toenemende gebruik. Tot slot verliezen onze Nederlandse logistieke ketens de regie op ca. 30% van Europese goederenstromen en staat ca. 10% van het BBP onder druk.

Kansen zoals artificiële intelligence

IenW moet de kansen van digitale technologie voor de samenleving verzilveren. Dat digitalisering bij IenW steeds belangrijker is, kan komen door gestelde beleidsdoelen (beleidsgedreven) of door innovaties omdat ICT-systemen verouderd zijn en vervangen moeten worden om de taken goed uit te blijven voeren (levenscyclusgedreven). Ook bieden technologische ontwikkelingen kansen om beleidsdoelen te halen (technologiegedreven). De ontwikkelingen van artificiële intelligentie (AI) zijn hiervan prominente voorbeelden. De classificatie door de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid van AI als 'systeemtechnologie',[3] onderstreept de grote impact ervan op onze samenleving en dat AI vele mogelijkheden voor de realisatie van de maatschappelijke opgaves biedt. Dat de ontwikkeling kansen biedt waar het gaan om efficiëntie en effectiviteit van ons werk, zullen we moeten omarmen. Maar het is ook van belang dat risico's onderkend worden. Uitkomsten van AI mogen niet zomaar geïnterpreteerd worden als juist en betrouwbaar. Daarom zal IenW (bij het stimuleren van AI gebruik) ook inzetten op een ethisch en verantwoord gebruik van de kansen van AI.

Hieronder staan een aantal prioriteiten van deze digitalisering. Deze onderstrepen het belang van digitalisering bij de drie beleidsprioriteiten uit het Beleidsprogramma, besproken in het vorige hoofdstuk.

[3] Opgave AI. De nieuwe systeemtechnologie (WRR-rapport 105 van november 2021 aan de regering), Den Haag: WRR 2021. Het woord 'systeemtechnologie' duidt op het breed toepasbare karakter van artificiële intelligentie in de samenleving (met een disruptief karakter), aldus de WRR in zijn rapport.

3.1 Nationaal toegangspunt mobiliteitsdata (NTM)

Samenwerken met en delen van mobiliteitsinformatie en -data is belangrijk voor het mobiliteitssysteem zelf, maar ook voor de energietransitie, de klimaatdoelstellingen en de woningbouwopgave. Het nationaal toegangspunt mobiliteitsdata (NTM) zorgt voor beschikbaarheid van belangrijke data, zoals: verkeers(veiligheids)data, parkeerdata, openbaar vervoer en laadpunten.

Afspraken van het NTM met gebruikers en bronhouders van deze data verbeteren de reizigersinformatie, -diensten en beslisinformatie voor overheden. Automobilisten zijn zo sneller gewaarschuwd voor een filestaart, maar zijn gegevens ook beter in samenhang te gebruiken met andere organisaties: NDW (wegendata), DoVa (OV-data) en de basisregistraties.

Het NTM draagt bij aan een effectief en efficiënt gebruik van het mobiliteitssysteem door betere informatie over de publieke ruimte en vervoersmogelijkheden. Bovendien geeft Nederland hiermee invulling aan verschillende Europese verordeningen over beschikbaarheid en vindbaarheid van mobiliteitsdata.

3.2 Grondstoffen Informatiesysteem (GRIS)

Het beleidsprogramma van IenW moet het gebruik van ruwe grondstoffen verminderen of het hergebruik van grondstoffen stimuleren. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de opdracht gegeven om een Grondstoffeninformatiesysteem (GRIS) te gaan ontwikkelen. Het GRIS verzamelt structureel gegevens over de grondstofstromen, het gebruik en de voorraden ervan in de Nederlandse economie. Het maakt het mogelijk om informatie over grondstoffen bij elkaar te brengen en te koppelen.

Het GRIS wordt de komende jaren stap voor stap ontwikkeld. IenW bepaalt hoe die stappen naar de toekomst gezet moeten worden en voegt daar een kostenindicatie aan toe. Een structurele meerjarige financiering is (nog) niet beschikbaar.

3.3 Programma Digitalisering Noordzee

De transitie naar hernieuwbare energie op de Noordzee versnelt de komende decennia, vanwege klimaatambities en het importverbod op Russisch gas. Ook de opschaling van de transportfunctie en mainportontwikkeling van de grootste havens van Europa zijn nationale belangen op de Noordzee. Andere cruciale activiteiten zijn duurzame voedselproductie, kustbescherming en beveiliging van o.a. platforms en leidingen. Verdragen en EU-regelgeving verlangen dat deze activiteiten duurzaam plaatsvinden, binnen de randvoorwaarden van het ecosysteem.

Het Programma Noordzee 2022–2027 wil een goede balans creëren tussen de grote transities en het ecosysteem in een steeds complexere Noordzee. Digitalisering van deze transities voor handhaving, beleid en beheer van de Noordzee en de gebruikers daarvan is noodzakelijk. In het Coalitieakkoord is afgesproken dat er tot 2030 10 miljoen euro beschikbaar is voor multifunctionele zeeboeien die data over de Noordzee kunnen inwinnen, omdat door afbraak van gasplatforms sensoren verdwijnen. Voor de benodigde digitaliseringsstappen na 2030 zijn nog geen middelen voorzien. Voor 2024 maakt IenW samen met betrokken departementen een Uitvoeringsprogramma Digitalisering Noordzee voor na 2030, inclusief benodigde middelen.

3.4 Digitale Infrastructuur Logistiek (DIL)

Het ministerie van IenW realiseert volledig digitaal goederenvervoer met de Digitale Transport Strategie (DTS) goederenvervoer. De uitwisseling van data binnen multimodale transportketens kan zo snel, veilig en eenvoudig. De DTS is in 2018 aan de Tweede Kamer gestuurd en bevat vier actielijnen:

1. Implementatie van twee Europese Verordeningen.
2. Realisatie Basis data-infrastructuur.
3. Papierloos transport.
4. Adoptie van innovatieve toepassingen.

Tot nu toe laat 69% van de logistieke bedrijven in Nederland de kansen om data uit te wisselen onbenut. Omdat een betrouwbare data-infrastructuur voor commercieel gevoelige data ontbreekt. Het (gehonoreerde) NGF-programma Digitale Infrastructuur Logistiek (DIL) helpt om de DTS in vijf jaar versneld en verbeterd te realiseren, door:

a. Ontwikkeling en realisatie van de Basis Data Infrastructuur (BDI);
b. Ontwikkeling van nieuwe digitale datadiensten;
c. De uitrol van een 'transitieagenda' voor digitalisering van minimaal de helft van de Nederlandse logistieke bedrijven.

Het is een samenwerking van IenW, de havenbedrijven Rotterdam en Amsterdam, Schiphol/Cargonaut, Portbase, Evofenedex, TNO en de douane.



3.5 DMI-ecosysteem

In de komende 7 jaar moet de CO_2-uitstoot met minimaal 55% zijn verminderd, de stikstofuitstoot gehalveerd en 900.000 extra woningen bijkomen, zoveel mogelijk binnen de bestaande bebouwing. Dit vraagt om publiek-private samenwerking, coördinatie tussen Rijk en medeoverheden en de maatschappelijk verantwoorde inzet van informatietechnologie. Het Dutch Metropolitan Innovations (DMI)-ecosysteem voorziet hierin met nieuwe digitale instrumenten om innovaties te versnellen en op te schalen.

Het DMI-ecosysteem is een samenwerking van het bedrijfsleven, kennisinstituten, grote gemeenten, provincies, IenW en BZK. Concreet werkt het aan open standaarden om data verantwoord te delen en te gebruiken, zodat nieuwe businessmogelijkheden ontstaan voor mobilisatie en verstedelijking.

3.6 Cyberweerbaarheid

De sterke digitalisering, de afhankelijkheid van externe partijen en het domein van IenW maken cyberweerbaarheid voor IenW steeds belangrijker. Daarnaast hebben we te maken met de (dreiging van) quantumcomputers. IenW is verantwoordelijk voor de meeste vitale sectoren, de cyberdreiging daarop van (statelijke) actoren neem toe. IenW vergroot de cyberweerbaarheid van deze assets om hackaanvallen te weerstaan; ook tegen quantumcomputers. De impact van *hacks* op de fysieke leefomgeving kan groot zijn: stilvallend vliegverkeer, uitvallende verkeerssignalering en niet-werkende waterkeringen.

Vanwege deze cyberdreiging vernieuwt en verdiept IenW de 'IenW Cybersecurity Strategie' (IWCS) (2023-2028). Deze is in lijn met de herziening van de Nederlandse cybersecuritystrategie (NLCS). De IWCS wil naast het inzicht in de cyberdreigingen ook het handelend vermogen van het IenW-concern versterken door:

a. Te voldoen aan het noodzakelijke cybersecurityniveau
   - Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk gedefinieerd;
   - De IenW-organisatie is op orde;
   - *In control* op risicomanagement; en
   - Continue verbeteringen van incidentafhandeling.
b. De vitale sectoren digitaal weerbaarder te maken
   - Risicomanagement van organisaties is ook gericht op cybersecurity;
   - Voldoen aan wettelijke veiligheidseisen (o.a. Europese NIB2-richtlijn);[4]
   - Bewustzijn van, en handelen naar, beveiliging Operationele Techniek;
   - Goed zicht op cyberdreigingen, -incidenten en -risico's;
   - Snel en adequaat reageren, herstellen en leren van cybersecurity-incidenten en -crises; en
   - Het toezicht op cyberveiligheid is onafhankelijk en voldoet aan de NIB2-richtlijnvereisten.

[4] De tweede generatie Network Information Systems directive (NIS2) en de tweede generatie Richtlijn Netwerk en Informatiebeveiliging (NIB2) zijn een en dezelfde richtlijn.

3.7 Citizen science (meten door burgers)

Met moderne sensortechnologie kunnen burgers tegen lage kosten gegeven over de leefomgeving verzamelen en beschikbaar stellen aan de overheid. Dat leidt tot actuele gegevens en onderbouwd en gedragen beleid.

Bij het RIVM, RWS en het KNMI zijn er initiatieven op luchtkwaliteit, geluid en bodemtrillingen die bestaande databronnen verrijken met deze 'burgerdata'. Het Schone Lucht Akkoord (SLA) is een voorbeeld waar burgers zelf de luchtkwaliteit meten. De rijksoverheid, provincies en gemeenten werken samen aan dit akkoord. Op dit moment start een proef met het verzamelen van de gegevens op deze manier.

3.8 Ontwikkelplan Assetmanagement IenW[5]

Dit kabinet ontwikkelt IenW het assetmanagement op het hoofdwegennet, -vaarwegennet en watersysteem. De planning, uitvoering en (financiële) rapportage zal Rijkswaterstaat (RWS) centraler gaan aansturen. Dat maakt duidelijker wie verantwoordelijk is voor het beheer van de vaar-, wegen- en waternetwerken en ook hoe dit moet gebeuren. Dit vereist een informatievoorziening met volledige, eenduidige en actuele basisgegevens over het onderhoud van wegen, bruggen, tunnels en sluizen. Hiervoor scherpt RWS de kaders en instructies aan.

RWS voert dit ontwikkelplan uit via twee sporen. Ten eerste, het assetmanagementproces zelf. Het verbeteren van de kwaliteit over de infrastructuurdata én de ICT-ondersteuning is daarbij belangrijk. Ten tweede, de toepassing van een moderne inwintechniek van gegevens voor voorspelbaarder en efficiënter onderhoud van de infrastructuur.

3.9 European Rail Traffic Management System (ERTMS)

ERTMS is een digitaal systeem voor treinbeveiliging dat informatie over snelheden, seinstanden en remafstanden aan de machinist doorgeeft. Het kabinet moderniseert een groot deel van het spoor voor 2030 met ERTMS (o.a. de internationale lijnen). De rest volgt voor 2050 conform Europese regelgeving. Het bestaande beveiligingssysteem, Automatische Treinbeïnvloeding (ATB) is verouderd.

Uiteindelijke kunnen treinen naadloos over Europese landsgrenzen rijden, omdat onze buurlanden het systeem ook implementeren. Het wisselen van materieel of systeem bij de grens hoeft dan niet meer.

ERTMS is een toekomstvast beveiligingssysteem dat hoogfrequent spoor kan faciliteren.

3.10 Digitalisering stelsel Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-stelsel)

In het VTH-stelsel van de omgevingsdiensten, werken rijksinspecties, provincies, gemeenten, waterschappen en omgevingsdiensten samen met de justitieketen om een gezonde, schone en veilige leefomgeving te verzekeren. IenW gaat met stelselpartijen samen de datakwaliteit in dat stelstel verbeteren. De ILT ontwikkelt het uitwisselingssysteem (Inspectieview) verder voor een sterke informatiepositie binnen het VTH-stelsel. Daarnaast krijgt de landelijke inspectiedatabase voor risicovolle bedrijven een forse update. Tot slot komt er een landelijk overzicht van verleende vergunningen en digitaliseren we het vergunningverleningsproces. Vergunningen voldoen dan aan eisen als transparantie en actualiteit.

3.11 Early Warning Centre (EWC)

Het Nederlandse klimaat verandert. De extremere weersomstandigheden vragen om vroegtijdige, impactgebaseerde waarschuwingen en adviezen. Het KNMI ontwikkelt daarvoor een nationaal systeem: het Early Warning Centre (EWC). Een robuuste digitale infrastructuur die grote hoeveelheid aan data kan verwerken en een moderne waarneeminfrastructuur zijn hiervoor een voorwaarde.

De samenleving is daarmee voorzien van nauwkeurige, actuele (real time, 24/7) adviezen bij calamiteiten. Denk aan adviezen op het terrein van meteorologie, klimatologie, seismologie en aardobservatie. Verder komen er doelgroepgerichte klimaatscenario's en stresstesten om steden voor te bereiden op extremen als wateroverlast, hitte en droogte.

Naast deze tijdige en locatiegerichte adviezen, kan de waarneeminfrastructuur snel nieuwe (type) sensoren en waarnemingen van derden integreren. De nadruk ligt bij het EWC dan ook op samenwerking, met marktpartijen, kennisinstellingen en medeoverheden. Zowel nationaal als Europees.

[5] Bijlage bij *Kamerstukken II* 2020/21, 35 570-A, nr. 46.

3.12 Modernisering Waarneem-infrastructuur (MWI) KNMI

Het meetnet is voor het KNMI een noodzakelijk systeem om zijn dienstverlening te kunnen uitvoeren. Het is verouderd en dat levert werkdruk op door verstoringen, uitval en problemen met de kwaliteit.

Het KNMI wil deze waarneeminfrastructuur met een programma kostenefficiënt en klaar voor de toekomst maken. Kwaliteitsborging, monitoring, validatie en beheer en onderhoud horen hier bij.

Het KNMI-meetnet is toonaangevend in de wereld. Met dit programma wil het KNMI tot die Europese kopgroep blijven behoren.

3.13 Transparantie en inzicht

De meerjarige verander- en verbeteropgave van het ministerie van IenW, dat is een transparant ministerie dat zorgdraagt voor een adequate en toegankelijke informatievoorziening op basis van een ordentelijke informatiehuishouding. Ter verbetering van de informatievoorziening zijn er binnen de verander- en verbeteropgave acties bepaald om aan de gestelde doelen te voldoen.

Zo heeft IenW sinds september 2022 in totaal 885 beslisnota's openbaar gemaakt die inzicht geven in de besluitvorming van bewindspersonen; zijn er bij meerdere IenW-organisatieonderdelen Woo-contactpersonen aangewezen om vragen van burgers, journalisten etc. te beantwoorden en is het vuurwerkdossier met achtergrondinformatie en context openbaar gemaakt om voor te sorteren op het actief openbaar maken van overheidsinformatie. Inmiddels worden nu ook per kwartaal de vluchtgegevens van het regeringsvliegtuig openbaar gemaakt.

Aankomende periode wordt er vanuit de opgave ingezet op acties binnen de thema's mens en organisatie, processen en sturing, informatie en systemen en naleving en monitoring zodat het ministerie van IenW voldoet aan de naleving van wet- en regelgeving.

3.14 I-vakmanschap

Er zijn structureel goed opgeleide medewerkers nodig om de digitaliserings- en informatievoorzieningsambities te halen. I-vakmanschap omvat de kennisontwikkeling, de vaardigheden en de competenties die managers en medewerkers hiertoe moeten verbeteren.

Begin 2023 heeft de Bestuursraad in dit verband de leergang I-leiderschap afgerond. Alle IenW-onderdelen kunnen een maatwerktraject "De I opgave in eigen praktijk brengen" uitvoeren dat aansluit op de behoefte van het organisatieonderdeel. Ook is er een ruim leeraanbod voor alle IenW'ers.

Daarnaast werkt IenW samen met het rijksprogramma I-partnerschap Rijksoverheid- Hoger Onderwijs voor interessante stage- en afstudeeropdrachten voor studenten. Daarvoor is een duurzame samenwerking met het Hoger Onderwijs en een investering in campusrecruitment belangrijk.

Verder investeert IenW in Rijks I-trainees. Hiervoor is een toename van IenW-werplekken voor Rijks I-trainees van belang. De ambitie is om het aantal plekken voor I-trainees komende jaren toe te laten nemen en deze I-trainees voor langere periode aan IenW te binden.

Tot slot wil IenW personeel binden door verschillende loopbaanmogelijkheden bij IenW-onderdelen.

3.15 iTEC based Centre Automation System

Het luchtverkeersleidingssysteem Amsterdam Advanced Air traffic control system (AAA) is het belangrijkste en grootste operationele informatiesysteem van LVNL. Na een gebruiksperiode van bijna 25 jaar wordt dit vervangen door het iTEC based Centre Automation System (iCAS).

Met de ontwikkeling en ingebruikname van iCAS, in een samenwerkingsverband met de luchtverkeersleidingsorganisaties van zeven andere landen, wordt op een kostenefficiënte wijze invulling gegeven aan de Europese eisen in de zogenoemde Common Project One (CP1) verordening.

iCAS draagt daarnaast ook bij aan minder brandstofgebruik en CO_2-uitstoot door luchtvaartmaatschappijen en een efficiëntere reis voor passagiers. Zo bouwt LVNL mee aan een nieuwe, duurzamere en innovatieve manier van Europees luchtruimmanagement, waardoor vliegen in de toekomst op alle fronten efficiënter en nog veiliger wordt.

4 I-Strategie IenW 2022-2025

De afgelopen jaren is informatievoorziening en digitalisering binnen IenW steeds belangrijker. Een innovatieve en robuuste informatievoorziening is noodzakelijk om de maatschappelijke opgaven van IenW te realiseren. De Bestuursraad heeft daarom een I-Strategie vastgesteld. De I-strategie geeft een beeld over digitale ontwikkeling bij IenW tot en met 2025, maar ook de ontwikkeling van de organisatie zelf. IenW kan efficiënt aan zijn maatschappelijke opgaven voldoen met een met een innovatieve en robuuste informatievoorziening. Het wordt immers ook gebruikt om de (samenwerkings)processen bij IenW te verbeteren.

4.1 Prioritaire doelstellingen I-Strategie

De I-strategie van IenW bevat prioritaire doelstellingen voor de periode tot en met 2025, deze zijn:

1. basis op orde (het I-fundament);
2. vaardigheden, kennis en leiderschap; en
3. data en innovatie.

Deze zijn noodzakelijk voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven van IenW en het Beleidsprogramma. Daarbij heeft ieder onderdeel van IenW ruimte om dit passend binnen de eigen context op te pakken.

1. Basis op orde

Een 'sterk fundament' is noodzakelijk voor digitale ontwikkeling in de complexe maatschappelijke opgaven van IenW. Ten eerste, is dat inzicht in het ICT-landschap door integraal portfoliomanagement: applicatieportfoliomanagement, lifecyclemanagement en projectportfoliomanagement. IenW weet zo wat er in huis is, hoe lang dat nog meegaat en wat er ontwikkeld wordt. Ten tweede, is dat digitale weerbaarheid. Het primaire proces is steeds meer digitaal en computernetwerken zijn steeds meer verbonden. Cybercriminaliteit en de afhankelijkheid van externe partijen neemt toe. De minister van IenW is systeemverantwoordelijk voor de cybersecurity van het IenW-concern en de meeste vitale sectoren. Tot slot, is dat een digitale infrastructuur om effectief data en informatie te kunnen verwerken om aan de verwachtingen van de samenleving te kunnen voldoen.

Basis op orde betekent dat wij onze systemen, data en werkplekken *up-to-date* houden. Het betekent ook dat bestuurlijke besluiten herleidbaar zijn naar ons ambtelijk werk. Het ontsluiten van informatie is daarvoor noodzakelijk. Ons werk is dan inzichtelijk naar de samenleving en de Tweede Kamer.

2. Vaardigheden, kennis en leiderschap

'I-Vakmanschap' gaat over de kennis, vaardigheden en capaciteiten om de informatievoorziening en ICT goed te laten werken en te gebruiken. Iedereen (beleid, uitvoering, bedrijfsvoering en inspectie) binnen IenW heeft dat nodig. Ook het aantrekken van professionals en jong talent behoort tot I-vakmanschap. Zij zijn nodig om te gaan met de (veranderende) kennis en vaardigheden die nodig zijn om de kansen van de digitale transformatie te benutten.

Het thema 'I-Leiderschap en sturing' maakt (top)managers bij IenW I-vakbekwaam. Zij kunnen de impact van digitalisering in hun taakveld of beleidsdomein dan goed inschatten. Ook zijn het kundige opdrachtgevers voor I-projecten. Verder zorgen ze dat hun medewerkers I-vakbekwaam blijven. Een goed aanbod van I-trainingen en -opleidingen is hiervoor noodzakelijk.

I-vakmanschap is een prioriteit, omdat het noodzakelijk is voor het uitvoeren van de IenW-ambities.



3. Data en innovatie

Datagedreven werken is noodzakelijk, want de maatschappelijke opgaven van IenW zijn complex. Het verbetert beleid, uitvoering en werkprocessen. Als de data op orde is kunnen nieuwe inzichten en oplossingen uit publieke en private data ontstaan.

De organisatieonderdelen hebben een datakoers opgesteld om samenwerking tussen de organisatieonderdelen en onze partners (o.a. bedrijven, kennisinstellingen en waterschappen) te bevorderen. Denk hierbij vooral aan data- en informatie-uitwisseling. Daarnaast helpen digitale innovaties om de IenW-beleidsdoelen slimmer te behalen, bijvoorbeeld bij luchtverontreiniging, georganiseerde milieucriminaliteit of de druk op het mobiliteitssysteem.

Digitalisering komt vaak niet verder dan pilots. Er is onvoldoende aandacht voor het structureel verankering in de reguliere processen. Ook blijft de monitoring en evaluatie vaak achter. Overheden en marktpartijen moeten daarom samen concrete acties nemen, over:

- het standaardiseren en delen van data,
- het standaardiseren van de monitoring- en evaluatieprocessen,
- het aanpassen van werkprocessen en
- het zorgen dat de voorwaarden, zoals privacy en cybersecurity, geregeld zijn.

4.2 Relatie met de I-strategie Rijk

De I-Strategie IenW en de I-strategie Rijk 2021-2025 sluiten op elkaar aan.[6] IenW werkt zoveel mogelijk samen met andere rijksorganisaties en maakt bij voorkeur gebruik van rijksbrede I(CT)-voorzieningen. Om de I-strategie IenW uit te voeren werkt IenW samen met andere rijksorganisaties aan thema's uit de I-strategie Rijk 2021-2025 zoals 'I in het hart van beleid', 'Digitale Weerbaarheid', 'ICT-landschap', 'Data en algoritmen', 'Markt en innovatie' en samenwerking met onderwijs en wetenschap.

[6] *Kamerstukken II* 2021/22, 26 643, nr. 779.

5 Financiële aspecten

De planning en financiering van digitalisering verloopt via de reguliere begrotingscyclus, steunend op het portfoliomanagement en lifecyclemanagement van de dienstonderdelen. De begrotingscyclus geeft inzicht in de financiering van programma's, projecten en beheer en onderhoud. De projecten en programma's worden vanuit verschillende begrotingsartikelen gedekt.

5.1 Control vanuit het CIO-stelsel

De I-Strategie IenW geeft, samen met de informatieplannen, I-agenda's en datakoersen van de diensten van IenW de strategische veranderkoers en de ontwikkelrichting weer voor de I(CT)-voorzieningen bij IenW. Een groot aantal van deze ontwikkelingen loopt en een aantal zullen starten. Dat vergt investeren in personele capaciteit en middelen. Verschillende dienstonderdelen willen verder intensiveren op de uitwerking en de implementatie van de IenW I-strategie door te investeren in de CIO en CISO-taken. Niet alle digitale ambities kunnen op dit moment, prioritering is dus noodzakelijk.

De CIO van IenW en de CIO's van de dienstonderdelen voeren de control op deze digitale ontwikkelingen uit. De CIO's werken nauw samen in het CIO-stelsel IenW. Voor grote ICT-projecten voert IenW CIO-oordelen uit, zoals in het Besluit CIO-stelsel rijksdienst staat is voorgeschreven. Ook andersoortige audits voert IenW uit, indien nodig om bij te sturen. Het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) toetst zelfstandig de projecten binnen de centrale overheid. Het AcICT toetst op beheersbaarheid van projecten en programma's met een meerjarige ICT-component van meer dan € 5 miljoen. De bewindslieden van IenW sturen deze adviezen met een reactie naar de Staten-Generaal. Op het Rijks ICT-dashboard staat nadere informatie over de projecten van IenW met een ICT-component van tenminste € 5 miljoen, over de gehele looptijd van het project.

5.2 Financieel overzicht

Een (cijfermatig) overzicht van de kosten die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat maakt voor digitalisering en informatievoorziening wordt separaat met de Tweede Kamer gedeeld.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

September 2023